

Rozpad Československa

Jak se Češi dívali
na Slováky?

Co budeme sledovat

Prozkoumáme způsoby, jak se v českém prostředí psalo o Slovácích a jak byla zobrazována česká a slovenská společnost v českých karikaturách.

Co je naším cílem

Snažíme se zjistit, jaký byl pohled Čechů na Slováky. S tím souvisí i otázka, jaký byl vztah Čechů a Slováků k jejich společnému státu?

Jméno a příjmení:

dejepisplus.npi.cz

Evokační fotografie

1 a 2

Oslavy vzniku nových států v Praze a v Bratislavě

Československo zaniklo 1. 1. 1993 a vznikly dva nové státy – Česká republika a Slovenská republika. Následující fotografie zachycují situaci v pražských a bratislavských ulicích. Co nám tato dvojice fotek říká o zániku starého státu a vzniku těch nových?

Náměstí SNP v Bratislavě, 1. 1. 1993
Zdroj: Žurnál Pravda (2018), foto TASR, Vladimír Benko

Václavské náměstí v Praze, 1. 1. 1993
Zdroj: ČTK (2022)

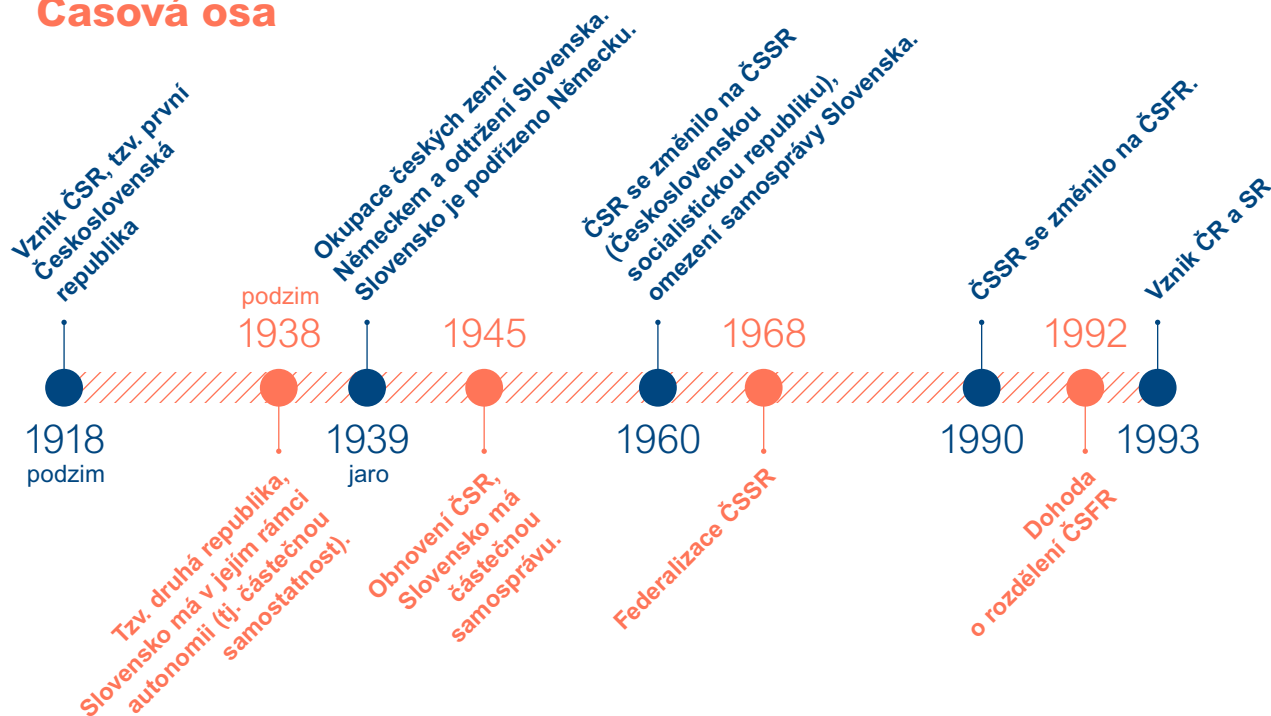
Co se může hodit

Československo – komplikovaný stát

Češi a Slováci žili v jednom státě s malou přestávkou během druhé světové války mezi lety 1918 a 1992. Společný stát se za dobu jeho trvání mnohokrát změnil. Po celou tu dobu byly vztahy Čechů a Slováků komplikované a plné sporů. Slováci se často domnívali, že ve společném státě nemají stejná práva jako Češi. Proto bylo v roce 1969 rozhodnuto o federálním

uspořádání státu, což znamenalo, že vedle sebe existovala česká a slovenská část státu, z nichž každá měla svou vládu, a vedle nich (či nad nimi) byla ještě vláda společná. Problémy ve vzájemném soužití se odhalily po pádu komunistického režimu. Začal komplikovaný spor o podobu státu, který skončil jeho zánikem a rozdělením.

Časová osa

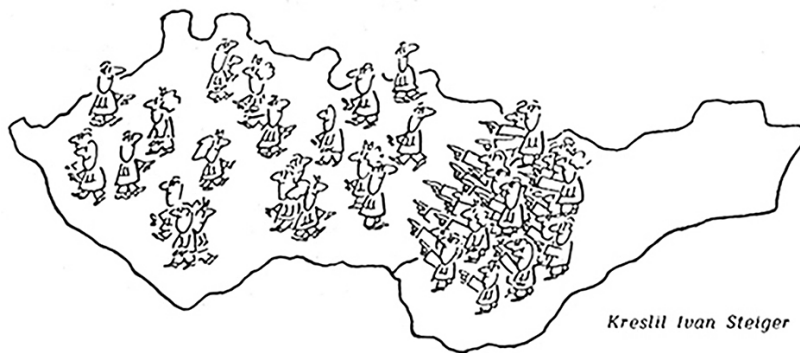

Zdroj

1

Karikatura z roku 1990

Prohlédni si karikaturu, která vznikla v době, kdy se objevily první spory mezi Čechy a Slováky po pádu komunismu, a odpověz na otázky.

Zdroj: Literární noviny, 14. 5. 1990, č. 11, s. 2.

Jak jsou na této karikatuře zachyceni lidé v českých zemích a jak lidé na Slovensku?

Co mohou znamenat natažené ruce lidí na Slovensku?

Která skupina vypadá jako jednotná a která jako nejednotná?

Zdroj

2

Karikatura z roku 1992

Prohlédni si karikaturu, která vznikla jako reakce na dohodu o rozdělení ČSFR, a odpověz na otázky.

Zdroj: Dikobraz, 1992, č. 29, s. 2.

Kam podle autora půjde Česká republika a jaká bude podle něj její budoucnost?

Co podle tebe znamená cedule „Obchádzka cez Balkány“ (Objížďka přes Balkán)?
Vyhledej si na internetu, co se v té době dělo v bývalé Jugoslávii.

Prozkoumej zdroje 3 až 5 a splň úkoly uvedené na stranách 5 a 6.

Zdroj

3

Karel Kálal o vztahu Čechů a Slováků (1905)

Karel Kálal byl český učitel a spisovatel, který často jezdil na Slovensko (v době, ve které psal, nebylo přímo spojeno s českými zeměmi) a pomáhal Slovákům s organizací kulturního života.

Čech je starší a Slovák mladší bratr. Mladší bratr je zpravidla náchylen věřit, že starší radami svými směřuje k prospěchu vlastnímu. Mladší bratr odmítne tvou pomocnou ruku, kopne tě... A co ty, bratře starší? Tvá povinnost je tím pozorněji hledět na bratra mladšího, aby nezabloudil, neutonul.

Zdroj

4

Ludvík Vaculík o vztahu Čechů a Slováků (1990)

Ludvík Vaculík byl významný disident (odpůrce komunistického režimu) a spisovatel. Patřil mezi vlivné spisovatele, kteří ovlivňovali veřejné mínění.

Slováci, k nimž jakoby všechny děje jenom došplívávaly, neměli důvod ani čas něco si hluboce protpřít a vytřídit: stačilo jim si zas počkat a přišlo zas něco jiného... nemajíce tedy na kom osvědčovat svou vyspělost, dělají to Slováci omylem na nás... Mladší slovenský bratříček vyrostl, chce svou postýlku a starší český bratr má mu ji dát. Ale jak mladšího bratříčka známe, bude v létě chtít tu postýlku u okna a v zimě tu u pece. Žádnou postýlku bratře, domeček si měj.

Zdroj

5

Petr Pithart o fungování československé federace (1992)

Petr Pithart byl český disident, který se po listopadu 1989 stal českým premiérem, předsedou české vlády. Z této pozice jednal se slovenskými i federálními politiky.

Vzpomínám na obsazování tří klíčových federálních médií. Ředitelem Československé televize byl jmenován Čech Jiří Kantůrek. Slovensko žádného kandidáta nenavrholo. Bylo jasné, že ředitelem Československého rozhlasu se musí stát Slovák. Čekalo se tři týdny, Slováci neposlali jediný návrh. Do funkce byl tedy jmenován Čech Petr Pavlíček. Pak už nebylo pochyb, že ředitelem Československé tiskové kanceláře se musí stát Slovák! Čekali bychom na něho dodnes – proto jím byl donedávna Čech Petr Uhl. Nikdo nechtěl do Prahy! Toť názorná ilustrace slovenského pohledu na federaci, pro který bychom měli mít v Čechách pochopení: federaci nepokládali za svou, ale za českou.

Přečetl/a jsi všechny texty. Rozhodni, které zdroje podporují tyto výroky.

Podtrhni a číslovkou označ ty části textu, které odpovídají výroky 1 nebo 2.

1.

Češi považovali Slováky za své mladší bratry a chovali se k nim přezíravě.

Zdroj/e:

2.

Slováci neměli zájem o politické funkce v Praze.

Zdroj/e:

Doplň věty.

Názory Kálala a Vaculíka měly zřejmě za následek, že...

Nejspíš bych ne/souhlasil/a (nehodící se škrtni) s Kálalem/Pithartem/Vaculíkem (nehodící se škrtni), protože...

Badatelská otázka

Jak se Češi dívali na Slováky?

Jaký byl pohled českých médií a českých intelektuálů na vztahy mezi Čechy a Slováky? Co si o těchto názorech myslíš? Které zdroje tyto názory podporují? **Doplň tabulku.**

	Co říkají média a intelektuálové	Co si o tom myslím já
o jejich vzájemném vztahu	Čech je starší bratr Slováka. Ukazují to zdroje 3 a 4	Myslím si, že...
o jejich vztahu ke společnému státu		
jací jsou (jaké mají vlastnosti)		
o jejich budoucnosti		